

ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТЕОРІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Адміністративний менеджмент
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Заочна
Рік підготовки, семестр	1 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	180 год (6 кредитів ЕКТС).
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен Модульна контрольна робота Домашня контрольна робота
Розклад занять	Лекції – раз на тиждень, практичні – раз на тиждень rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лекції, практичні / семінарські: Архипова Євгенія Олександрівна, к.філос.н., доцент evgar55@gmail.com
Розміщення курсу	Google classroom

2. Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Основи менеджменту та теорії організації» належить до нормативних дисциплін, які пропонуються до опанування здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Адміністративний менеджмент».

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів здатності розв'язувати складні професійні та практичні завдання у сфері публічного управління та адміністрування і/або у процесі навчання, спираючись на знання та розуміння основних категорій, законів, принципів та методів менеджменту і теорії організації.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та практичні аспекти менеджменту і теорії організації.

Навчальна дисципліна у комплексі з іншими освітніми компонентами сприяє розвитку таких **результатів навчання**:

1. (8)¹ Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.
2. (14) Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.
3. (17) Застосовувати сучасні технології маркетингу та менеджменту в професійній діяльності.

- загальних компетентностей:

1. (ЗК 01) Здатність самостійно навчатися та оволодівати сучасними знаннями.
2. (ЗК 02) Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
3. (ЗК 04) Здатність бути критичним і самокритичним.
4. (ЗК 05) Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
5. (ЗК 06) Здатність працювати в команді.
6. (ЗК 07) Здатність планувати та управляти часом.
7. (ЗК 08) Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
8. (ЗК 12) Навички міжособистісної взаємодії.
9. (ЗК 13) Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

- фахових компетентностей:

1. (ФК 01) Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.
2. (ФК 02) Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.
3. (ФК 07) Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.
4. (ФК 08) Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

«Основи менеджменту та теорії організації» є найпершою фаховою дисципліною, яку вивчають студенти. За структурно-логічною схемою підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з дисципліною «Теорія прийняття управлінських рішень», яка вивчається на другому курсі. Знання та навички, отримані в ході вивчення окремих тем дисципліни «Основи менеджменту та теорії організації», сприятимуть кращому розумінню матеріалу, що викладається в межах дисциплін «Основи публічного управління та адміністративної діяльності» та «Публічна служба».

3. Зміст навчальної дисципліни

1. Вступ до менеджменту і теорії організації
2. Історичний розвиток управлінської науки.
3. Сутність та особливості управлінської праці.
4. Стили керівництва та культура управління.
5. Закони, принципи та закономірності менеджменту і теорії організації.
6. Організації як об'єкт управління.
7. Життєвий цикл організації.
8. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
9. Види і типи організацій.
10. Функції менеджменту.

¹ У дужках подано шифр компетентності чи результату навчання згідно з ОПП.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базові джерела:

1. Конспект лекцій для підготовки до єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) з управління та адміністрування для здобуття ступеня магістра (розділи: менеджмент і підприємництво), спеціальності 073 Менеджмент, 281 Публічне управління та адміністрування денної та заочної форми навчання / упоряд. К. С. Богомоллова та ін. Харків : ДБТУ, 2023. 156 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/32276/1/KL_menedzhment_pidpryyemnytstvo%20_2023.pdf (дата звернення 10.05.2024).
2. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. О. В. Баєвої, Н. І. Новальської. Київ : ДП "Вид. дім "Персонал", 2017. 336 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/men_adm_1.pdf (дата звернення 10.05.2024).
3. Менеджмент у питаннях та відповідях : навч. посіб. / А. А. Вдовічен, О. Г. Вдовічена, В. А. Чичун та ін. Чернівці : ЧТЕІ ДТЕУ, 2023. 172 с. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/nayka/monography/men_put_vid_2023.pdf (дата звернення 14.05.2024).
4. Менеджмент : підручник / С. Ю. Бірюченко, К. О. Бужимська, І. В. Бурачек та ін.; за заг. ред. Т. П. Остапчук / Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир : Рута, 2021. 856 с. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8068/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf> (дата звернення 10.05.2024).
5. Монастирський Г. Л. Теорія організації : підручник. 2-е вид., доп. й перероб. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 329 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41366/1/TO_pidruchnyk_2020.pdf (дата звернення 10.05.2024).
6. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент : підручник. Тернопіль : ЗУНУ, 2022 р. 258 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentPD_B5_1.11.22.pdf (дата звернення 10.05.2024).

Інформація про додаткові матеріали або ресурси для вивчення навчальної дисципліни, публікуються в гугл-класі.

3. Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни використовуються різні групи методів, зокрема словесні (розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, коментування тощо), наочні (ілюстрування, презентації, слайди, схеми, графіки, хмари слів тощо), практичні (аналіз ситуацій, творчі роботи, ділові ігри, робота з текстом, мозковий штурм. Також використовуються методи проблемних ситуацій, демонстрації пошукової діяльності, активізуючих запитань, навмисної помилки. В ході опанування дисципліни використовуються методи індивідуальної та групової роботи. В процесі навчання використовуються сервіс відеоконференцій Zoom, месенджери, Електронний кампус КПІ, також застосовуються різноманітні цифрові інструменти (зокрема, додатки Google Workspace, Miro, Canva, JamBoard, сервіси онлайн-тестування, опитування, Mentimetr тощо).

Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт, питання до МКР, екзаменаційного контролю та інші матеріали викладаються в гугл-класі.

Орієнтовні плани лекційних та практичних занять (заочна форма навчання)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	Вступ до менеджменту і теорії організації 1) Предмет, об'єкт та суб'єкт менеджменту. 2) Теорія організації як наука: об'єкт, предмет, функції. 3) Методи теорії організації: індуктивний, статистичний, абстрактно-аналітичний, порівняльний (дисциплінарні методи). 4) Місце теорії організації та менеджменту в системі наукових знань. 5) Види організаційних відносин. <i>Завдання на СРС:</i> Зовнішні і внутрішні фактори, що характеризують організацію. Організація як вид соціальної системи
2	Виникнення та розвиток менеджменту і теорії організації 1. Передумови виникнення науки про управління. 2. Загальна характеристика 4-х етапів розвитку теорії організації. 3. Школи менеджменту та теорії менеджменту (класичні, некласичні, Дидактичні засоби: схема «Етапи розвитку теорії організації» <i>Завдання на СРС:</i> Організаційні ідеї Д. Марча, Г. Саймона та Р. Сайерта. Концепція організації як «сміттевого кошику».
3.	Організація як відкрита система. Основні характеристики організацій 1. Сутність організацій, їх ознаки та властивості. 2. Відкриті та закриті системи. Організація як відкрита система 3. Формальні та неформальні групи в організаціях. 4. Характеристики та типи формальних груп. 5. Особливості неформальних груп та процес їх утворення. 6. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації <i>Завдання на СРС:</i> Організація як відкрита система
4.	Типи організацій 1. Загальна класифікація організацій. 2. Типи організацій за взаємодією із зовнішнім середовищем (механістичні та органічні): сутність, ознаки, умови успішного функціонування. 3. Типи організацій за взаємодією із людиною (корпоративні та індивідуалістичні): сутність та характеристики. 4. Типи організацій за взаємодією із підрозділами: ієрархічні та адаптивні (гнучкі). Дидактичні засоби: ● схема «Типи організацій»; ● таблиця «Порівняльна характеристика механістичних та органічних організацій»; ● таблиця «Порівняльна характеристика корпоративних та індивідуалістичних організацій».

Практичні (семінарські) заняття

Основні завдання циклу практичних занять полягають у більш ґрунтовному розгляді питань, що були винесені на лекції, їх обговоренні та засвоєнні.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	Закони, принципи та закономірності організаційної дійсності 1. Основні закони і закономірності менеджменту. 2. Загальні принципи управління. 3. Закони організації другого порядку: - закон інформованості-впорядкованості та його наслідки; - закон єдності аналізу та синтезу; - закон композиції та пропорційності. 4. Специфічні закони соціальної організації. Завдання на СРС: принципи статичної та динамічної організації. Закон найменших
2	Захисти ДКР.

6. Самостійна робота студента

Студенти заочної форми навчання опановують самостійно весь матеріал, який не було розглянуто на лекціях, але винесено на екзамен (Додаток А).

4. Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Система оцінювання орієнтована на отримання балів за засвоєння теоретичних знань, розвиток практичних умінь та навичок, а також на стимулювання активності студентів на заняттях. Вітається вільне висловлювання студентами своєї позиції щодо питань, які розглядаються на заняттях, та самостійний пошук додаткової інформації. Відносини між студентами та викладачем здійснюється на партнерських началах.

Студенти можуть ініціювати внесення окремих питань/тем до розгляду на заняттях.

Одним із видів контролю на денній формі навчання є захист колективної домашньої контрольної роботи (ДКР). Метою ДКР є актуалізація теоретичних знань, отриманих в ході вивчення дисципліни, шляхом їх застосування при аналізі конкретної організації, розвиток пошуково-дослідницьких умінь, навичок презентації отриманих результатів. Групова форма роботи розвиває також комунікативні та організаційні навички.

Підготовка ДКР відбувається у позааудиторний час. Студенти працюють у групах по 2-3 особи.

Відвідування занять

Сам факт **відвідування** лекцій та семінарів фіксується, але не оцінюється. Оцінюється виключно робота, яку студенти виконують на заняттях та під час самостійної роботи.

Пропущені контрольні заходи

Пропущені **самостійні роботи та експрес-контрольні** у формі відкритих питань не відпрацьовуються. Можливо отримання балів за виконання протермінованих / пропущених контрольних заходів, якщо вони проводились у формі закритих тестів (у такому разі доступ до тесту надається в індивідуальному порядку).

У разі погіршення безпекових умов чи регулярних перебоїв з електроживленням, альтернативою **активності** на семінарському занятті є написання **тестів-відпрацювань**.

Способи ліквідації заборгованостей, які виникли через певні форс-мажорні обставини у студентів, в тому числі спричинені вторгненням РФ на територію України, обговорюються в індивідуальному порядку.

Засоби комунікації

Каналами зв'язку є:

- гугл-клас (матеріали, завдання, загальні оголошення);
- ZOOM-конференції (практичні заняття, консультації);
- телеграм-чат (загальні оголошення, питання, зворотний зв'язок);
- повідомлення в телеграмі (особисті питання);
- телефон (066-360-6416) (термінові, нагальні питання, які незручно вирішувати в месенджері);
- пошта: evgar55@gmail.com (резервний канал зв'язку).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти (індивідуально чи групою) мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів, і розраховувати на неупереджений його розгляд.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Академічна доброчесність та норми етичної поведінки

Політика та принципи академічної доброчесності, норми етичної поведінки студентів та викладачів визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Робота, у якій виявлено порушення принципів академічної доброчесності, не приймається. За таку роботу можуть нараховуватися штрафні бали. Якщо факт порушення академічної доброчесності виявлено після нарахування балів за певну роботу, ці бали анулюються.

При використанні інструментів ШІ студенти мають враховувати "Політику використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського" (розміщення: <https://osvita.kpi.ua/node/1225>), зокрема те, що використання ШІ для створення враження, що здобувач знає більше, ніж є насправді, є академічним порушенням.

Політикою дисципліни дозволено використовувати інструменти генеративного ШІ при підготовці до занять та виконанні окремих завдань з дисципліни. В той же час, студенти мають пам'ятати про обмеження, притаманні будь-яким системам ШІ. Студенти повинні **сприймати згенерований ШІ текст критично**, що, окрім іншого, потребує достатнього для виявлення можливих помилок ШІ рівня розуміння матеріалу студентами. Категорично заборонено видавати згенеровані ШІ матеріали як результат власної самостійної роботи без подальшого опрацювання, перевірки та верифікації.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: активність на семінарських заняттях, експрес-опитування, тематичні завдання, МКР.

Семестровий контроль: екзамен.

Рейтингова система оцінювання

Рейтингова система оцінювання **для студентів заочної форми навчання**

1. Робота на практичних заняттях – 10 балів.
2. ДКР – 26 балів (виконується індивідуально);
3. Модульна контрольна робота – 10 балів
4. Екзамен (тест) – 54 бали.

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях.

- «відмінно» – високий рівень виконання завдання (всіх його пунктів), повна аргументація; творчий підхід для відповіді на відкриті питання та кейс-стаді, від 90% правильних відповідей на закриті питання – 9-10 балів;
- «добре» – завдання виконано на достатньо високому рівні, допускаються окремі відхилення чи неточності, які студент / команда може виправити в процесі обговорення, надані відповіді на уточнюючі питання; від 75% правильних відповідей на закриті питання – 7-8 балів;
- «задовільно» – всі пункти завдання виконані на достатньому рівні, відповідь шаблонна; якість опрацювання теоретичного матеріалу та володіння термінологією прийнятна, окремі тези відповіді складно інтерпретувати; або якісно виконані лише окремі пункти завдання; від 60% правильних відповідей на закриті питання – 6 балів.
- «незадовільно» – робота не відповідає вищезазначеним вимогам – 0 балів.

Домашня контрольна робота (ДКР)

Метою домашньої контрольної роботи (ДКР) є закріплення теоретичних знань з дисципліни та їх практичне застосування. Студенти денної форми навчання виконують ДКР в групах по 2-3 особи. ДКР оцінюється в 26 балів, в тому числі:

- виконання вимог щодо змісту – 16;
- виконання вимог щодо оформлення – 4;
- захист (доповідь з презентацією) – 6.

Вимоги щодо змісту та оформлення ДКР оприлюднюються у гугл-класі.

МКР та екзамен

МКР та екзамен являють собою завдання у вигляді тестів, які дають можливість перевірити знання теорії з дисципліни. Рівень сформованості soft-skills, навичок командної роботи, комунікативних умінь тощо оцінюється протягом семестру. Тести передбачають надання відповідей на питання закритого типу. Перелік питань для підготовки до МКР та екзамену наведено у Додатку А.

МКР складається з 20 питань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 балів, тобто максимально за МКР можна заробити 10 балів.

Екзамен складається з 54 питань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал, тобто максимально на екзамені можна заробити 54 бали.

Якщо студент надав правильні відповіді менше ніж на 60% питань (набрав менше 6 балів за МКР чи менше 32 балів за екзамен), то контрольний захід вважається незарахованим і студент отримує за нього 0 балів.

Заохочувальні бали можна отримати за написання тез чи наукових статей, участь у конкурсах за тематикою дисципліни.

Обов'язкові умови допуску до екзамену		Критерій
1	Семестровий рейтинг	Не менше 30 балів
2	Виконання практичної роботи (ДКР)	+

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Практичні/ семінарські заняття

Студенти мають готуватися до кожного заняття.

Онлайн-курси

Дистанційне навчання через проходження сторонніх онлайн-курсів за тематикою дисципліни допускається за умови погодження із викладачем. При пред'явленні сертифікату про проходження

курсу та його програми студенту можуть бути зараховані бали за виконання певних поточних завдань (відповіді на семінарах, практичні завдання). При цьому контрольні заходи з дисципліни виконуються на загальних підставах.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для всіх студентів з особливими освітніми потребами. У разі потреби завдання можуть бути скориговані.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: доцентом кафедри теорії та практики управління, кандидатом філософських наук, доцентом Архиповою Євгенією Олександрівною

Ухвалено кафедрою теорії та практики управління (протокол № 15 від 07.06.2024 р.).

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024).

Питання для підготовки до МКР та екзамену

1. Порівняйте поняття «управління», «менеджмент», «адміністрування» та «керування».
2. Розкрийте предмет, об'єкт та суб'єкт менеджменту.
3. Розкрийте 5 підходів до визначення поняття «менеджмент».
4. Розкажіть основний закон менеджменту.
5. Сформулюйте значення теорії організації як науки, розкрийте її об'єкт, предмет, функції та методи.
6. Розкрийте місце теорії організації та менеджменту в системі наукових знань.
7. Дайте визначення поняття «організація» та розкрийте її властивості.
8. Охарактеризуйте види організаційних відносин.
9. Визначте сутність, предмет, об'єкт та особливості управлінської праці.
10. Розкрийте види управлінської діяльності
11. Перелічіть ролі менеджерів. Розкрийте ролі менеджерів за Г. Мінцбергом.
12. Порівняйте поняття «керівництво», «лідерство», «влада».
13. Визначте сутність та охарактеризуйте типи стилів керівництва.
14. Розкрийте основні форми влади.
15. Розкрийте чотири етапи розвитку теорії організації.
16. Дайте характеристику класичним теоріям менеджменту.
17. Розкрийте теорію ідеальної бюрократії М. Вебера
18. Дайте характеристику школи людських відносин та школи поведінкових наук.
19. Охарактеризуйте школи кількісного підходу.
20. Розкрийте інтегровані підходи до управління: процесний, системний та ситуаційний підходи.
21. Визначте сутність організацій, їх ознаки та властивості.
22. Охарактеризуйте організацію як відкриту систему.
23. Наведіть класифікацію організацій.
24. Порівняйте формальні та неформальні групи в організаціях.
25. Опишіть типи організацій за М. Вебером.
26. Назвіть особливості організаційної системи Р. Лікерта.
27. Розкрийте моделі організації: класична (в т.ч. бюрократична), неокласична, інституційна, системна, проблемна.
28. Розкрийте поняття «місія», «мета» та «цілі організації».
29. Назвіть основні властивості цілей організації та дайте їх класифікацію.
30. Розкрийте поняття та основні етапи життєвого циклу організації.
31. Охарактеризуйте моделі життєвого циклу організації.
32. Назвіть та охарактеризуйте елементи внутрішнього середовища організації.
33. Назвіть та охарактеризуйте базові елементи зовнішнього середовища організації.
34. Розкрийте моделі внутрішнього середовища організації.
35. Опишіть рівні невизначеності ділового середовища.
36. Охарактеризуйте типи організацій за взаємодією із зовнішнім середовищем.
37. Охарактеризуйте типи організацій за взаємодією із людиною.
38. Охарактеризуйте ієрархічні типи організацій.
39. Назвіть дефекти ієрархічних структур управління.
40. Охарактеризуйте організації адаптивного (гнучкого) типу.
41. Опишіть нові типи організацій.
42. Назвіть основні закони та закономірності менеджменту.
43. Опишіть загальні принципи управління.
44. Опишіть основні та другорядні закони організації.

45. Поясніть закон синергії та розкрийте види синергетичних ефектів.
46. Визначте поняття синергії. Порівняйте поняття «синергізм» та «емерджентність».
47. Розкрийте закон самозбереження. Опишіть фактори самозбереження та стійкості організації.
48. Розкрийте закон розвитку та принципи, через які він реалізується.
49. Розкрийте закони організації другого порядку.
50. Розкрийте специфічні закони соціальної організації.
51. Розкрийте сутність принципу Пітера, законів Паркінсона, закону Паретто (принцип 20/80).
52. Класифікуйте функції менеджменту.
53. Розкрийте сутність планування як функції менеджменту.
54. Поясніть сутність SWOT-аналізу.
55. Поясніть сутність PEST-аналізу.
56. Розкрийте сутність організації як функції менеджменту.
57. Розкрийте сутність понять «владні повноваження», «відповідальність» і «делегування».
58. Поясніть поняття «діапазон контролю», «ланцюг команд», «ланки управління» та «рівні управління».
59. Охарактеризуйте лінійні та штабні (апаратні) типи повноважень.
60. Розкрийте етапи організаційного проектування.
61. Назвіть та охарактеризуйте види комунікацій в організаціях.
62. Розкрийте сутність мотивації як функції менеджменту. Назвіть її задачі, етапи, методи.
63. Охарактеризуйте змістовні теорії мотивації.
64. Охарактеризуйте процесні теорії мотивації.
65. Розкрийте теорії мотивації соціального напрямку і "якості трудового життя".
66. Розкрийте сутність контролю як функції менеджменту.
67. Розкрийте сутність регулювання як функції менеджменту.